

*До членовете на научното жури,
Юридически факултет
ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ
„ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“*

СТАНОВИЩЕ

от

*д-р Люба Г. Панайотова - Чалъкова, доцент по гражданско и семейно право,
Ръководител на Катедра по гражданскоправни науки, Юридически факултет, ПУ
„Паисий Хилендарски“,*

*в качеството ми на член на научно жури за присъждане на образователната и
научна степен „доктор“ по: област на висше образование 3. Социални, стопански и
правни науки 3.6. Право /гражданско и семейно право /,*

Уважаеми членове на научното жури,

Със Заповед № РЗЗ – 1389 от 29.03.2018г. на Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“ съм определена за вътрешен член на научно жури по процедура за защита на редовен докторант Ивайло Василев по докторска програма „Гражданско и семейно право“ – шифър 3.6 от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления Право /гражданско и семейно право /. В това си качество представям на вниманието на журито становището си върху научните публикации на докторанта.

I. Биографична и административна справка

Докторант Ивайло Василев е роден през 1988г. в гр. Трявна. Завършва висшето си образование в Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“. От 01.03.2015г. до днес е редовен докторант по гражданско и семейно право в Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“. Докторантът показва висока степен на активност и участие в разнородни дейности и инициативи. Към настоящия момент е председател на УС на Сдружение „Национален семинарен център „Темида“, също така е ръководител на Кръжока по гражданско и търговско право към ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски“ (съвместно с доц. д-р Люба Панайотова). От 2015г. води семинарни занятия по Вещно право и Гражданско право – обща част в Катедра „Гражданскоправни науки“ към ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски“. Освен това е главен секретар на Управителния съвет на дружеството на Съюза на юристите в България, в гр. Пловдив, както и автор в Юридическия портал „Грамада“. В автобиографичната справка докторантът е посочил множество свои участия в студентски научни конференции, което още веднъж

подчертава високата му активност още от студентските години и подчертаният интерес към научни търсения и изяви.

Ивайло Василев има значителен обем публикации /19 на брой от 2014г./ в различни правни издания, което още веднъж подчертава сериозното му желание за научна работа и за в бъдеще.

За целта на настоящето становище ще се подложи на анализ само дисертационния труд и статиите, свързани с него.

II. Бележки по представените научни публикации

1. Научните публикации, които докторант Ивайло Василев представя са дисертационен труд на тема „Действие на вписването по българското вещно право“ и статии във връзка с темата.

В първата част на представеното становище с предимство ще се направи анализ на дисертационния труд, а впоследствие и на публикуваните научни статии. Цялостното впечатление от монографията е много добро. Става дума за едно сериозно и задълбочено научно изследване, за което докторантът е положил усилия и старание при научното търсене. Дисертацията отговаря на изискванията на 27 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав на Република България. Той съдържа: заглавна страница; увод; изложение; заключение; библиография; декларация за оригиналност. Общият обем на дисертационния труд е 291 страници. Използвани са общо 187 съчинения, от които 159 на български език и 28 на английски, френски и немски език.

Още заглавието на дисертацията „**Действие на вписването по българското вещно право**“ очертава сериозни и важни за гражданското ни право в широк смисъл въпроси, които са свързани с действието на вписванията на актове за недвижими имоти в една променяща се правна действителност. Но заглавието очертава и нещо много съществено, а именно че предмет на изследване пред докторанта ще бъде не само самото вписване като техническа дейност и като процедура, а най-вече онова специфично действие, което то има според законодателството ни по отношение на придобиването на вещните права и противопоставимостта към трети лица. В този смисъл може да се говори за важен принос на изследването към вещното право. И въпреки че не е първото по рода си изследване на вписването в българската правна литература, то внася една по-голяма яснота и задълбоченост по коментираните от автора въпроси.

Изключителна смелост е проявил докторанта, заемайки се с тази тема, предвид сериозните промени в българското законодателство и преминаването на страната ни от персоналната система на вписване на вещни права към новата реална система на вписване. Всичко това изисква добро познаване както на българското законодателство, така и на чуждите образци, от които ние заимстваме законодателни решения, отчитайки и собствения си опит. Изисква и анализ на норми в едно преходно състояние между действието на две различни по своя характер и същност системи. Оттук и добро впечатление прави решението на докторанта навсякъде в текста на дисертацията да дава примери и от двете системи, цитирайки едновременно уредбата в Правилника за вписванията /изразител на още действащата персоналната система/ и ЗКИР, както и Наредба № 2 /2005г. /изразители на въвежданата в България

постепенно реална система/. Всичко казано предопределя и избора на докторанта за структура на дисертационното изследване.

Изследването започва с кратък **Увод**, в който се очертават основните задачи пред докторанта, които той разпределя за решаване в отделните глави на дисертацията. Този подход е много удачен, защото въвежда основните въпроси на изследването, отговорите на които ще последват в заключителната част на дисертационния труд.

В структурно отношение след увода следват четири глави и заключение на дисертацията.

В глава първа докторанта ни запознава със сравнителния и исторически анализ на вписването, както и с отделните системи на вписване, които съществуват към днешна дата в Европа и света. Този подход на историческо въвеждане следва да бъде подкрепен, защото без познаване на историческите обстоятелства и съществуващите системи не може да се определи мястото на българската система на вписване, както и бъдещото и развитие. Докторантът е очертал добре вписването по време на римското право, феодалното право в западна Европа и периодът на развитие след феодалното право. Открити са трите системи на вписване в този последен период, а именно персоналната система, реалната система и системата Торенс, характерни за различни държави в световен план. Обърнато е специално внимание и на българската система на вписване, както и на въпросите на хармонизация на уредбата на вписване в рамките на Европейския съюз.

Като препоръка към докторанта е при бъдещо издаване на дисертационния труд по-ясно да отграничи чисто историческото развитие на института от съвременното му правно положение. Добре е да направи и по-задълбочен анализ на системите на вписвания и кои са аргументите България да предпочете една от тях пред другите. Така изследването би се обогатило и с интересни теоретични съпоставки, в основата на които да стоят и чужди автори и източници. Историческите и сравнително-правни анализи не следва да бъдат самоцелни, а следва да намерят своето продължение като изводи и предложения и в останалите части на дисертацията. Предвид преминаването ни към реална система на вписване, като препоръка ще бъде от голяма полза ако в дисертацията намерят място и някои от достиженията в тази област на немската правна мисъл.

В т. 2 на глава първа е направено добро разграничение между вписване на нотариален акт по ПВ и вписването на молба по ЗКИР. Това разграничение ще бъде от полза и за практикуващите юристи. Предложението за допълване на чл. 32а ПВ и чл. 43 от Наредба № 2/2005г., с което се вменява задължение на съдията по вписванията да изготви мотиви, които да се предоставят на съда при обжалване, не е необходимо, защото и сега съдиите по вписвания мотивират своите решения. Подобно вменяване на изрично задължение ми се струва спорно и обременяващо работата на съдиите. Бих препоръчала в тази част на изложението авторът да избегне някои повторения. Така на стр. 37 и следв. се очертават видовете действие на вписването, които после се разглеждат подробно в други самостоятелни глави.

В глава втора са разгледани подробно актовете с чисто оповестително действие на вписването. Докторантът добре е обяснил какво означава това действие, а именно, че след вписването им не възниква противопоставимост спрямо трети лица и вписването не е част от фактическия състав, по силата на който се учредява, изменя или прекратява вещно право върху имот. Поради тази причина при вписването на тези актове е правилно да се говори за „чисто“ оповестително действие на вписването. Авторът е посочил редица случаи на вписване, при които „по метода на изключването“ не се предвижда противопоставимост и не се прилага чл. 113 ЗС. Вписването на акта има значение за превантивно въздействие спрямо третите лица,

които въз основа на получената информация при справка за вписани актове или издадени удостоверения от Агенция по вписванията ще могат да избегнат бъдещи спорове относно недвижимия имот. На стр. 85 от дисертацията се разглеждат вписвания на актове във връзка с принудителното отчуждаване на имоти за държавна и общинска нужда. Препоръчвам на автора да се конкретизира дали приема, че отчуждаването се счита за осъществено с влизане в сила и вписване на административните актове или след изплащане на предварителното и равностойно обезщетение.

Изключително интересна е т. 2 на глава втора от дисертацията, в която се очертават проблемни хипотези във връзка с **публичността на вписването**. Препоръчвам при бъдещо издаване на дисертацията да се помисли няма ли да бъде по-удачно тази точка да се разгледа преди или след трите вида действия на вписването. Така се създава впечатление, че публичността е характерна само за актовете, които имат чисто оповестително действие, а и се получава разкъсване между трите действия на вписването в структурно отношение.

На стр. 104 от дисертацията е направено предложение да има съобщаване на вписването на придобивния акт в случаите на чл. 33, ал. 2. Така двумесечния срок ще започне да тече от датата на извършеното съобщаване за съсобствениците. Споделям това авторово предложение и добавям, че в тези случаи трябва да се съобразят и някои чисто технически трудности при прилагането на това правило. Служебно лице ще се издирват сънаследниците, какво ще стане ако се установи, че има и други, освен посочените в удостоверение за наследници, или някой от тях бъде пропуснат и т.н.

При разглеждане на въпросите за публичност на вписването /стр. 95 и следв./ като цяло се забелязват спорни моменти в дисертацията. По принцип когато в правото се извеждат правни изводи за знание или незнание на определени факти възникват спорове и проблеми. Но все пак това са текстове с дълголетна история, които трябва да се критикуват внимателно. Изразявам съгласие с тезата, че чл. 1ПВ и чл. 8, ал. 1 ЗКИР не въвеждат презумпция за знание, която да оборва друга презумпция. Безспорно не това е редът за оборване на презумпции. А и по принцип, когато се правят предложения *de lege ferenda* за изменения в основни класически разпоредби на закона считам, че трябва да се осмисли по-задълбочено времето, през което тези разпоредби са приети, правните системи, в които те действат. Необходимо е и да се направи анализ при сериозните промени в системите на вписване в България и най-вече с оглед на преходния период от една система към друга дали имат своето място или не. При такъв анализ може да се говори за истинско приносно значение. Не може да се извеждат значими предложения само от анализ на съдебната практика и принципите на справедливостта. Това е необходимо, но недостатъчно условие. Следва и авторът да подчертае, че предимството между правната норма и съдебната практика в държава, в която не е въведена система на прецеденти, следва да се даде на първата от двете.

Считам още, че дисертационното изследване само би спечелило от един задълбочен сравнително-правен анализ на правилото на чл. 33 ЗС във връзка с вписването. Интересно е да се съпостави дали в системи с реална система на вписване това правило се прилага. Един такъв анализ би бил полезен и за правоприлагането, защото ще покаже и чуждия опит, а не само противоречивата съдебна практика, която съдиите добре познават по необходимост.

При анализа на чл. 69 ЗС може да се помисли дали презумпцията следва да се счита при сънаследствени отношения директно за оборена. В ТР формулировката не е ясна и твърде буквалното четене ще доведе до неудържимия извод, че при посочените отношения няма нужда въобще от чл. 69 ЗС. По-коректно е да се приеме, че в

отношения между сънаследници тази презумпция ще бъде по-трудно оборима, защото други принципи са водещи в тези отношения. Зачитане на родствените връзки, знанието за принадлежност към един род и семейство и др.

В глава трета авторът е разгледал подробно и задълбочено вписването на актове с оповестително-защитно действие. Специално внимание е обърнато на въпроса за предпоставките за приложение на чл. 113 ЗС, както и на становищата на авторите в правната доктрина относно същността на правилото на чл. 113 ЗС. Интересно е, че авторът се опитва да обоснове собствена теория за вписването като *condition iuris* за сключения по -късно, но сключен първи по време акт /стр. 123 и следв./. В тази връзка е добре да се помисли и върху следното : Дали наистина в случая и на чл. 113 ЗС не се поражда вещноправни последици на първоначално сключения акт. Това донякъде противоречи с основен принцип в нашата теория, която тангира към разрешения от романския правен кръг, че вписването води до пораждането на такива последици. Те настъпват с изповядването на една сделка пред нотариус в смисъл, че към този момент сделката е породила и облигационните и вещните си последици. За германската правна система важи обратното. Невписана сделка не означава непородила вещноправни последици по нашето право. Вещните последици не са поставени в зависимост от условия. А и по принцип условията са характерни за правните сделки. В случая е добре да се анализират и интересите на страните, ако се приеме, че вписването има обратно действие. Всяка теоретична конструкция трябва да се създава не сама за себе си, а за да се видят по-добре интересите, които стоят зад нея.

В глава четвърта авторът е разгледал подробно вписването, което има смесено оповестително-защитно и конститутивно действие. Много добър анализ е направен на вписването на ипотеките, възбраните, молбите на кредиторите по чл. 67, ал. 1 ЗН, както и при отказа от право на собственост по чл. 100 ЗС.

Заличаването на възбраните след публична продан повдига дискуссионни въпроси с важно практическо значение /стр. 243 и следв./. В тази връзка следва да се помисли не само за защитата на кредиторите, наложили възбраната, но и за правата на длъжниците. Дали е оправдано върху имотите им да продължи да тежи една вещна тежест и след публичната продан.

Много удачно е разрешението действието на вписването като цяло да бъде разглеждано и във връзка с изпълнителните производства.

В заключението авторът е синтезирал основните си изводи и тези, направил е и съответните предложения *de lege ferenda*.

1. Кратки бележки във връзка с публикуваните статии.

По темата на дисертационния труд са извършени редица публикации, които няма да бъдат анализирани обстойно, предвид това, че изводите от тях са намерили своето логично място в текста на дисертацията. Те се посочват тук само като свидетелство за това, че авторът е работил във времето по отделни по-сложни въпроси на дисертацията и преди нейното написване. Този подход на работа следва да бъде подкрепян. Посочвам следните статии : „Вписване на молбата на кредитор за отделяне недвижимите имоти на наследодателя”, публикувана в Сборник „Научни трудове на Института за държавата и правото”, Том XIII, 2015 г., 131-137, ISSN 1314-6459; „Обхваща ли ипотеката върху земя и впоследствие изградените постройки?“ (в съавторство с д-р Димитър Иванов), публикувана в сп. „Правна мисъл“, бр. 3 от 2016 г., ISSN 1310-7348;

„Противопоставимост на актове с вещен ефект по чл. 113 ЗС”, публикувана в сп. “Studia Iuris”, бр. 2 от 2016 г. (достъпна на <http://studiaiuris.com>), ISSN 2367-5314; „Заличаване на възбраните след публичната продажба на недвижим имот” (в съавторство с доц. д-р Люба Панайотова), публикувана в сп. „Норма”, бр. 9 от 2016 г., ISSN 1314-5118; Отказ на съдията по вписванията. Основания и обжалване”, публикувана в сп. „Норма”, бр. 5 от 2017 г., ISSN 1314-5118; Публичност на вписването по българското вещно право“, публикувана в сп. „Правна мисъл“, бр. 4 от 2017 г., ISSN 1310-7348; Действие на вписването при ипотеките върху недвижими имоти“, публикувана в сп. „Норма“, бр. 11 от 2017 г., ISSN 1314-5118.

Заклучение

В заключение, независимо от направените по-горе критични бележки, цялостното впечатление от научната дейност и активност на докторант Ивайло Василев е изцяло положително. Дисертационният труд отговаря на изискванията на чл. 6 от Закона за развитие на академичния състав в Република България и на чл. 27 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България, представлява принос в науката и решава важни теоретични проблеми. Това ми дава основание да считам убедено пред научното жури, че Ивайло Василев е достоен за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Подпис :

/доц. д-р Люба Панайотова – Чалъкова/

